

1. पौर (von 1. पुर) m. Bez. des Soma, etwa Füller, Sättiger: इत्या मृतः पौर इन्द्रमाव RV. 2, 11, 11. यं ते स्वदावन्वदन्ति गृत्तयः पौरि कृन्त्यसे क्वम् VALAKH. 2, 5. पौरातो नन्धीतिभिः 8, 1. पौरि चिद्युद्रमुतं पौरि पौराय जिव्वथः der im Wasser schwimmende d. i. wassergemischte Soma 5, 74, 4. Mehrer: पौरा घञस्य पुरुक्द्रवामसि 8, 50, 6. so heissen auch die Aṅvin in dem Wortspiel 5, 74, 4.

2. पौर (von पुर) 1) m. Städter, Bürger (Gegens. ज्ञानपद); adj. = पुरज, पुरो-द्वृत् H. an. 2, 441. MED. r. 62. — MBh. 1, 4973. 12, 13011. N. 9, 9, 23, 5, 26, 30. R. 1, 1, 28. 6, 1, 58, 11. ÇĀK. 18, 9. RAGH. 2, 74. 12, 3. KATHĀS. 3, 78. 36, 110. AK. 2, 8, 1, 18. H. 714. HALĀJ. 5, 78. KULL. zu M. 12, 6. नीतपौरा (पुः) RAGH. 16, 9. °सख्य M. 2, 134. °कार्य ÇĀK. 81, 1. °कन्या RAGH. 2, 10. पौराङ्गना MEGH. 28. °जन N. 7, 10, 11, 14. R. 1, 12, 12. 17, 13. VARĀH. BṬH. S. 17, 17. °लोक KATHĀS. 2, 82. 4, 35. PAÑĀT. 48, 25. °वृ-द्धः MBh. 1, 4615. DAÇAK. in BENF. Chr. 185, 1. — 2) m. Bez. eines kriegführenden Fürsten unter bestimmten Verhältnissen; auch von Planeten beim ग्रहयुद्ध gebraucht (vgl. नागर 1, b): रविराक्रन्दे मध्ये पौरः पूर्वे ऽपरे स्थितो यापि । पौरा बुधगुरुविज्ञा नित्यम् VARĀH. BṬH. S. 17, 7, 18, 3. — 3) f. ई die Sprache —, das Gerede der Palastdienerschaft VJUP. 76. — 4) n. ein best. wohlriechendes Gras (रोहिष) AK. 2, 4, 5, 32. H. 1191. H. an. MED. (wo wohl कर्तृणे st. कर्णे zu lesen ist).

3. पौरि m. N. pr. eines Mannes RV. 8, 3, 12. Liedverfasser von 5, 73, 74; vgl. 74, 4. pl. N. einer Dynastie VP. 477.

पौरक (von पुर oder पौर) m. ein in der Nähe einer Stadt gelegener Lustgarten H. 1112.

पौरकुत्सी HARIV. 1430 fehlerhaft für पौरकुत्सी.

पौरगीय adj. von पुरग gaṇa कृशाश्चादि zu P. 4, 2, 80.

पौरजन adj. f. ई von Purañgana und Purañgani stammend BṬĀG. P. 4, 27, 7, 9.

पौरण m. patron. von पूरा ḌCV. ÇR. 12, 14. PRAVARĀDHJ. in Verz. d. B. H. 59, 29 (पौरिण). — पौरणी HARIV. 5437 fehlerhaft für पौराणी.

पौरंदर (von पुरंदर) 1) adj. f. ई Indra gehörig, ihm geweiht, von ihm kommend u. s. w.: गज MBh. 1, 4477. श्व 7105. यष्टि VARĀH. BṬH. S. 42 (43), 24. श्राज्ञा RAGH. 17, 79. वारिधारा Spr. 737. — 2) n. das Nakshatra Ġjeshthā VARĀH. BṬH. S. 15, 16.

पौरव adj. (f. ई) dem Pūru gehörig, von ihm abstammend; m. ein Abkömmling Pūru's P. 4, 1, 168, Vārti. 2. वयम् MBh. 1, 3500. वंश 3180. 3534. INDR. 3, 40. HARIV. 1829. 11079. पौरवो नाम राजर्षिः MBh. 1, 2664. 3107. 7, 2196. fgg. HARIV. 1052. ÇĀK. 24. लावाणकाधिनाथस्य पौरवा-ख्यस्य भूपतेः KATHĀS. 44, 45. पौरवी Gemabliu Vasudeva's VP. 439. BṬĀG. P. 9, 24, 44. 46. Judhishthira's 22, 29. श्रैपारवा न तु मही भवि-ष्यति कदा च न ohne einen Pāruiden HARIV. 11081. pl. die Nachkommen —, das Geschlecht des Pūru 1085. VP. 453. BṬĀG. P. 9, 20, 12. ÇĀK. 49, 25, 8. 104, 9. Bez. eines Volksstammes MBh. 2, 1164. 6, 2415. R. 4, 44, 13. MĀRK. P. 58, 52. im Norden VARĀH. BṬH. S. 14, 27 (v. l. पौलव). im Nordosten 31. 16, 22. 31, 19.

पौरवक m. pl. N. pr. eines Volkes MBh. 6, 2081. — Vgl. पौरव.

पौरवतसव (wohl von पूरुतसु) s. पर°.

पौरवीय adj. dem Paurava ergeben P. 4, 3, 100, Sch.

IV. Theil.

पौरशरणिर्क adj. von पुरशरण P. 4, 3, 72.

पौरस्त्व्य (von पुरस्) adj. f. स्त्री nach vorn gelegen, der vorderste, öst-lich P. 4, 2, 98. AK. 3, 2, 30. H. 1459. RAGH. 4, 34. BṬĀG. P. 4, 25, 46.

पौरस्त्याः die Oestlichen = गोडाः KĀVĀD. 1, 88.

पौरागीय adj. von पुराग gaṇa कृशाश्चादि zu P. 4, 2, 80.

पौराण (von पुराण) adj. f. ई die alte Zeit betreffend, in alter Zeit ge-schehen, aus alter Zeit stammend, zur alten Zeit gehörig, alt, ehemaltig. früher MBh. 1, 543. 3024. 4685. 8097. 4, 2076. 5, 3773. 7087. 12, 13525. 13, 7370. 15, 677. HARIV. 1052. 5437 (lies पौराणी). 5799. 7922 (lies पौराणी). fg. R. GORR. 2, 18, 23. 61, 9. 3, 15, 11. 4, 63, 14.

पौराणिक (wie eben) adj. f. 1) dass.: श्रुतिपथैः Suçr. 2, 523, 6. श्लोक RĪGĀ-TAR. 1, 71. गाथा PRAB. 13, 5. संहिता, कथा KŪRMA-P. in Verz. d. Oxf. H. 7, b, 9 und 5 v. u. Z. d. d. m. G. 6, 95, 6 v. u. °सौख्य COLEBR. Misc. Ess. I, 236. mit den Begebenheiten und Sagen der Vorzeit vertraut P. 4, 2, 60, Vārti. 3. MBh. 1, 2, 851. fg. 2021. 2029. 7777. 12, 3202. SIDDE. ÇĀR. 3, 67. Verz. d. B. H. 160. No. 616. Verz. d. Oxf. H. 7, b, 6 v. u. 9, b, 11. COLEBR. Misc. Ess. I, 403. — 2) einen Purāṇa (s. पुराण 3.) uerth Saṁsk. K. 39, a, 9.

पौरिक m. 1) Städter, Bürger (von पुर) MĀRK. P. 120, 18. AÇOKĪVAD. 8. — 2) Gouverneur einer Stadt (von पुर) H. ç. 141. — 3) pl. N. pr. eines Volkes MĀRK. P. 57, 48. — 4) N. pr. eines Fürsten der Stadt Pu-rikā MBh. 12, 6085.

पौरिण s. u. पौरण.

पौरकुत्स (von पुरुकुत्स) m. patron. des Trasadasju KĪTH. 22, 3 in Ind. St. 3, 473. PAÑĀV. Br. 25, 16, 3. PRAVARĀDHJ. in Verz. d. B. H. 56, 18. MBh. 3, 8606. BṬĀG. P. 9, 7, 3. f. ई HARIV. 1430 (gedr. पौरकुत्सी).

पौरकुत्सि (wie eben) m. dass. RV. 7, 19, 3.

पौरकुत्स्य (wie eben) m. dass. RV. 5, 33, 8. 8, 19, 36. TS. 5, 6, 5, 3. ḌCV. ÇR. 12, 12.

पौरुम n. N. eines Sāman PAÑĀV. Br. 12, 3, 12. LĀTJ. 7, 2, 10. 8, 5, 11. — Vgl. den folg. Art.

पौरुमङ्ग (von पुरुमङ्ग) n. N. verschiedener Sāman Ind. St. 3, 223.

पौरुमोढ, पौरुमील्ह (von पुरु°) n. N. verschiedener Sāman Ind. St. 3, 223. ÇĀK. ÇR. 12, 9, 17. LĀTJ. 7, 8, 14.

पौरुशिष्टि (patron. von पुरु-शिष्टि) m. N. pr. eines Lehrers TAITT. Ār. 7, 8, 1.

पौरुष (von पुरुष) 1) adj. f. ई a) menschlich, männlich: एकहस्तः ÇAT. Br. 14, 7, 1, 12. 13. शरीर BṬĀG. P. 7, 6, 5. संबन्ध 9, 18, 21. धर्म des Man-nes Pflicht 4, 27, 26. कर्मन् MBh. 12, 718. गुणाः SĀN. D. 89. — b) Pu-ruscha betreffend, ihm geweiht, ihm gehörig u. s. w.: कन्दस् RV. PAṬV. 17, 7. सूक्त (s. पुरुषसूक्त) M. 11, 251. तनु MBh. 3, 1524. 12, 13466. BṬĀG. P. 8, 12, 37. 14, 3. रूप 1, 3, 1. भाव HARIV. 11606. प्रभाव BṬĀG. P. 3, 26, 16. विसर्ग 2, 10, 3. तत्रिय (Schol.: = विज्ञोर्गणः) 3, 6, 31. — c) eines Mannes (mit ausgesreckten Armen und Händen) Länge habend P. 5, 2, 28. AK. 2, 6, 3, 38. H. 600. an. 3, 739. MED. sh. 41. HALĀJ. 5, 19. — 2) m. die Last, die ein Mensch zu tragen vermag, M. 8, 404. — 3) f. ई ein menschliches Weib, Frau (vgl. नारी und नर): श्रद्धा च पौरुषी च धेनुके ÇĀK. ÇR. 13, 29, 25. — 4) n. a) Männlichkeit, männliche Kraft, Mannesmuth, Hel-denmuth, Mannesthat gaṇa पुवादि P. 5, 1, 180. AK. 3, 4, 28, 120. 39,

56*